

Vergaderjaar 2022–2023

32 317

JBZ-Raad

Nr. 788

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 november 2022

Hierbij bied ik uw Kamer namens het kabinet de geannoteerde agenda aan van de op korte termijn extra ingelaste Raad Justitie en Binnenlandse Zaken op 25 november 2022 in Brussel. Ik ben voornemens aan deze Raad deel te nemen. Directe aanleiding voor het bijeen roepen van deze extra Raad is de situatie rond de ontschepping van de Ocean Viking op 11 november jl. en de toegenomen irreguliere migratiedruk op de Europese Unie. Op moment van schrijven heeft het Voorzitterschap een voorlopige agenda verspreid. Ook heeft de Commissie een kort actieplan gepubliceerd voor acties langs de Centraal-Mediterrane migratieroute.¹

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

¹ Verschenen op 21 november 2022, te raadplegen op: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7068.

De situatie langs alle migratieroutes – inventarisatie van urgente uitdagingen en een gezamenlijke weg voorwaarts

Het Voorzitterschap heeft aangegeven te willen spreken over de toegenomen irreguliere migratiedruk langs alle migratieroutes naar en binnen de EU. De Commissie heeft ter bespreking een mededeling met een actieplan voor de Centraal-Mediterrane Route (CMR) gepubliceerd. In het actieplan worden in totaal 20 maatregelen voorgesteld die zijn onderverdeeld in drie thema's: 1) versterkte samenwerking langs de CMR met herkomst- en transitlanden en internationale organisaties, 2) een beter gecoördineerde aanpak van Search and Rescue-operaties in de Middellandse Zee, en 3) hernieuwd commitment aan voortgang op het Pact, door uitvoering van de vrijwillige solidariteitsverklaring en de Roadmap die lidstaten en EP overeenkwamen voor de afronding van alle wetsvoorstellen vóór het einde van deze EU-legislatuur.

Het kabinet zal op de Raad het gedeelde actieplan voor de CMR verwelkomen alsook de bredere discussie over de aanpak van uitdagingen op alle migratieroutes naar de EU. De druk neemt immers niet alleen toe op routes via de Middellandse Zee, maar bijvoorbeeld ook recent via de Westelijke Balkan. Deze toegenomen druk vergt effectieve en gecoördineerde Europese actie. Het versterken van de migratiesamenwerking met landen van herkomst en transit om de instroom te beperken en terugkeer te bevorderen is daarbij wat Nederland betreft een prioriteit. De focus moet liggen op brede, op maat gemaakte EU-partnerschappen. Nederland draagt actief bij aan de EU-partnerschappen en zet zich in voor vergroting van de slagkracht. Instrumenten op het gebied van visa, ontwikkelingssamenwerking en handel moeten effectief worden ingezet. Het kabinet is daarnaast voorstander van het versterken van de inzet van de EU-agentschappen Frontex, Europol en het Europees Asiel Agentschap in en met derde landen. De voorstellen in het door de Commissie gepubliceerde actieplan sluiten daarop aan. Wat het kabinet betreft wordt ook voor de uitdagingen op de overige migratieroutes verder gewerkt aan versterkte en gecoördineerde EU-inzet waarbij zoveel mogelijk wordt voortgebouwd op bestaande initiatieven.

Met betrekking tot ontschepping in veilige havens is uw Kamer bekend dat het kabinet reeds meerdere malen heeft opgeroepen tot duidelijke kaders en goede afspraken tussen alle betrokken partijen. Het kabinet onderschrijft dan ook op hoofdlijnen de voorstellen in het Actieplan van de Commissie om hiertoe te komen. Heldere afspraken zijn noodzakelijk gezien de grote aantallen irreguliere migranten en vluchtelingen die de levensgevaarlijke oversteek vanaf de Noord-Afrikaanse kust naar de EU blijven maken. De afspraken dienen verdrinkingen te voorkomen en te leiden tot een normalisatie van de ontschepingspraktijk op de Middellandse Zee (oftewel: een helder beeld bij wat er dient te gebeuren bij een reddingsoperatie). Daarbij horen ook afspraken over vaststelling van SAR-zones en veilige havens en de opbouw van goed werkende kustwachten met voldoende capaciteit. De eerder hiervoor opgerichte contact group kan nuttig zijn. Bij grensbewaking dient altijd het non-refoulementprincipe in acht te worden genomen.²

Tot slot zal het kabinet op de Raad nogmaals onderstrepen dat, hoewel het gecommitteerd blijft aan voortgang op de onderhandelingen op het

² Non-refoulement betreft het verbod in het kader van het internationaal recht om vluchtelingen terug te sturen als zij daar vervolging hebben te vrezen.

Asiel- en Migratiepact, voor verbetering van het Europees asielsysteem ook gewerkt moet worden aan betere registratie aan de buitengrenzen en het herstellen van de naleving van de Dublin-verordening, gezien de huidige grote ongeregistreerde secundaire migratiestromen binnen de Unie. Om dit te bereiken dienen lidstaten de onderlinge (operationele) samenwerking en naleving van het huidige acquis te verbeteren.

Aangezien een groot deel van de EU te maken heeft met toenemende migratiedruk, zullen naar verwachting de meeste lidstaten de door het Voorzitterschap voorgestelde bespreking verwelkomen. Daarbij zullen – gezien de reikwijdte van het agendapunt – waarschijnlijk wel verschillende accenten gelegd worden. Een groep lidstaten zal benadrukken dat solidariteit een cruciale rol speelt in het verbeteren van het Europese asielsysteem en zal daarom goede implementatie van het huidige solidariteitsmechanisme onderstrepen. Andere lidstaten zullen inzetten op sterkere grensbewaking en effectievere terugkeerprocedures. Een aantal lidstaten zal, net als Nederland, naar verwachting ingaan op het gebrekkig functioneren van het huidige Dublin-systeem en de druk die de irreguliere migratiebewegingen als gevolg daarvan op hun nationale asielsystemen legt.